

Predmet: Filozofia 20. storočia

Vyučujúci: Mgr. Richard Sťahel, PhD.

Cieľ predmetu: Osvojiť si základné poznatky o hlavných smeroch filozofie 20. storočia, ich východiskách, predstaviteľoch, učeniach, problémoch a kategóriách rovnako ako o ich vzájomných interakciách.

Forma ukončenia: Skúška

Podmienky na udelenie kreditov: aktívna účasť na seminároch, prezentácia jedného z textov povinnej literatúry, ktorý bude následne spracovaný vo forme seminárnej práce, úspešné zvládnutie záverečného testu a ústnej skúšky. Na absolvovanie predmetu je potrebné získať minimálne 70 bodov. Z testu je potrebné získať minimálne 10 bodov, až potom bude možné prihlásiť sa na ústnu skúšku.

Účasť na seminároch	12 bodov
Aktivita na seminároch	12 bodov
Prezentácia	14 bodov
Test	20 bodov
Seminárna práca	40 bodov

Prezentácia sa týka jedného z diel uvedených v zozname povinnej literatúry v rámci seminára, ktoré bude následne spracované vo forme seminárnej práce. Seminárna práca má byť vypracovaná v rozsahu 6 – 8 strán (16 500 znakov vrátane medzier) s použitím minimálne piatich relevantných zdrojov z čoho minimálne jeden zdroj musí byť primárny. Seminárna práca musí mať titulný list s hodnotiacou tabuľkou (viď web katedry).

Hodnotenie seminárnej práce pozostáva z týchto kritérií:

Štruktúra a logické usporiadanie	6 bodov
Štylistická a gramatická úroveň	6 bodov
Odborný štýl a terminológia	8 bodov
Správnosť používania literatúry	10 bodov
Vlastné hodnotiace postoje	10 bodov

Obsah ústnej skúšky:

1. otázka zameraná na jednu z odprednášaných tém (viď zoznam prednášaných tém),
2. otázka zameraná na jedno z prečítaných diel z filozofie 20. storočia (podmienkou ku skúške je dôkladné preštudovanie aspoň jedného filozofického diela, resp. jeho časti, viď zoznam odporúčanej literatúry – po konzultácii aj iného filozofického diela z minulého storočia),
3. otázka zameraná na jedno z diel uvedených v zozname povinnej literatúry.

Témy prednášok:

1. Smery a koncepcie filozofie 20. storočia, jej východiská, metódy a ciele.
2. Fenomenológia.
3. Existencializmus.
4. Filozofická hermeneutika.
5. Kritická teória.
6. Logický atomizmus.
7. Neopozitivismus.

8. Filozofia prirodzeného jazyka.
9. Kritický racionalizmus.
10. Neoracionalizmus.
11. Štrukturalizmus a postštrukturalizmus.
12. Postpozitivizmus.

Povinná literatúra:

1. **Husserl, E.:** *Čistá fenomenológia, jej metóda a oblasť výskumu (Inauguračná prednáška na univerzite vo Freiburgu im Breisgau 3. mája 1917)*. In: *FILOZOFIA*, roč. 61, 2006/1, s. 63 – 72.
2. **Jaspers, K.:** *Otázka viny*. Praha : Academia, 2006, s. 25 – 44.
3. **Dilthey, W.:** *Život a dejinné vedomie*. Bratislava : Pravda, 1980, s. 129 – 160.
4. **Gadamer, H-G.:** *Čo je pravda?* In: *FILOZOFIA*, roč. 64, 2009/3, s. 252 – 261.
5. **Horkheimer, M.:** *Spoločenská funkcia filozofie*. In: *FILOZOFIA*, roč. 54, 1999/2, s. 114-125.
6. **Russell, B.:** *Filozofia logického atomizmu*. Bratislava : Kalligram, 2004, s.11 – 45.
7. **Wittgenstein, L.:** *Tractatus Logico-Philosophicus*. In: *Antológia z diel filozofov, zv. 9. Logický empirizmus a filozofia prírodných vied*. Bratislava : Vydavateľstvo politickej literatúry, 1968, s. 139 – 175.
8. **Popper, K. R.:** *Hľadanie lepšieho sveta*. Bratislava : ARCHA, 1995, s. 11 – 36.
9. **Austin, J. L.:** *Obrana ospravedlnení*. In: Oravcová, M.: *Filozofia prirodzeného jazyka. Štúdie, prednášky, eseje*. Bratislava : ARCHA, 1992, s. 67 – 87.
10. **Bachelard, G.:** *Nový duch vedy*. Bratislava : Pravda, 1981, s. 29 – 41.
11. **Kuhn, T. S.:** *Štruktúra vedeckých revolúcií*. Bratislava : Pravda, 1982, s. 87 – 165.
12. **Foucault, M.:** *Rád diskurzu*. Bratislava : Agora, 2006.

Odporúčaná literatúra:

- Abellán, J. L.:** *Myšlienky pre XXI. storočie*. Bratislava : ARCHA, 1997.
- Adorno, T. W.:** *Schéma masové kultury*. Praha : OIKOYMENH, 2009.
- Adorno, T. W. – Horkheimer, M.:** *Dialektika osvícenství*. Praha : OIKOYMENH, 2009.
- Arendtová, H.:** *Krize kultury*. Praha : Mladá fronta, 1994.
- Austin, J. L.:** *Ako urobiť niečo slovami*. Bratislava : Kalligram, 2004.
- Baudrillard, J.:** *O svádění*. Olomouc : Votobia, 1996.
- Bauman, Z.:** *Úvahy o postmoderní době*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1995.
- Bachelard, G.:** *Psychoanalýza ohňa*. Bratislava : Smena, 1970.
- Bergson, H.:** *Filozofické eseje*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1970.
- Bergson, H.:** *Myšlení a pohyb*. Praha : Mladá fronta, 2003.
- Bondy, E.:** *Filosofické eseje sv. 1. Útěcha z ontologie. Substanční a nesubstanční model v ontologii*. Praha : Dharma Gaia, 1999.
- Bondy, E.:** *Neuspořádaná samomluva*. Brno : L. Marek, 2002.
- Camus, A.:** *Vzbúrený človek*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2004.
- Camus, A.:** *Mýtus o Sisyfovi*. In: *Mýtus o Sisyfovi, Pád, Caligula*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1993, s. 7 – 49.
- Carnap, R.:** *Význam a nevyhnutnosť*. Bratislava : Kalligram, 2005.
- Deleuze, G.:** *Podľa čoho rozoznáme štrukturalizmus?* Bratislava : ARCHA, 1993.
- Derrida, J.:** *Texty k dekonstrukcii. Práce z let 1967 – 72*. Bratislava : ARCHA, 1993.
- Dewey, J.:** *Rekonštrukcia liberalizmu*. Bratislava : Kalligram, 2001.
- Eco, U.:** *Skeptikové a tešitelé*. Praha : Argo, 2006.

- Fink, E.:** *Oáza štěstí*. Praha : Mladá fronta, 1992.
- Feyerabend, P. K.:** *Věda jako umění*. Rychnov nad Kněžnou: Ježek, 2004.
- Feyerabend, P. K.:** *Rozprava proti metodě*. Praha: Aurora, 2001.
- Foucault, M.:** *Slová a věci*. Bratislava: Kalligram, 2004.
- Foucault, M.:** *Toto nie je fajka*. Bratislava : ARCHA, 1994.
- Freud, S.:** *Psychológia masy a analýza ja*. Bratislava : ARCHA, 1996.
- Fromm, E.:** *Strach ze svobody*. Praha : Naše vojsko, 1993.
- Fromm, E.:** *Mít, nebo být?* Praha : Aurora, 2001.
- Fromm, E.:** *Umenie milovať*. Bratislava : Ikar, 2006.
- Gadamer, H.-G.:** *Řeč a rozumění*. Praha : OIKOYMENH, 1999.
- Guardini, R.:** *Konec novověku*. Praha : Vyšehrad, 1992.
- Habermas, J.:** *Dobíhající revolúcia*. Bratislava : Kalligram, 1999.
- Habermas, J.:** *Problémy legitimacy v pozdním kapitalismu*. Praha : Filosofia, 2000.
- Habermas, J.:** *Strukturální přeměna veřejnosti : Zkoumání jedné kategorie občanské společnosti*. Praha : Filosofia, 2000.
- Heidegger, M.:** *Co je to – filosofie?* In: *Básnický bydlí člověk*. Praha : OIKOYMENH, 1993.
- Heidegger, M.:** *Konec filozofie a úkol myšlení*. Praha : OIKOYMENH, 1993.
- Heidegger, M.:** *O pravdě a bytí*. Praha : Mladá fronta, 1993.
- Heidegger, M.:** *Věda, technika a zamyšlení*. Praha : OIKOYMENH, 2004.
- Husserl, E.:** *Idea fenomenologie*. Praha : OIKOYMENH, 2001.
- Husserl, E.:** *Přednášky k fenomenologii vnitřního časového vědomí*. Praha : Ježek, 1996.
- Husserl, E.:** *Katerziánské meditace*. Praha : Svoboda-Libertas, 1993.
- Husserl, E.:** Edmund Husserl: Heslo pre Encyklopédiu Britannica. In: *FILozOFIA*, roč. 49, 1994/5, s. 307-321.
- Husserl, E.:** *Krize evropských věd a transcendentální fenomenologie*. Praha: Academia, 1996.
- Husserl, E.:** *Ideje k čisté fenomenologii a fenomenologické filosofii I*. Praha : OIKOYMENH, 2004.
- Husserl, E.:** *Ideje k čisté fenomenologii a fenomenologické filosofii II*. Praha : OIKOYMENH, 2006.
- Chomsky, N.:** *Jazyk a zodpovednosť*. Bratislava : ARCHA, 1995.
- Jaspers, K.:** *Rozum a existencia*. Bratislava : Kalligram, 2003.
- Jaspers, K.:** *Duchovní situace doby*. Praha : Academia, 2008.
- Jonas, H.:** *Princip odpovědnosti. Pokus o etiku pro technologickou civilizaci*. Praha : OIKOYMENH, 1997.
- Kohák, E.:** *Pražské přednášky. Život v pravdě a moderní skepse*. Praha : JEŽEK, 1994.
- Lévi-Strauss, C.:** *Mýtus a význam*. Bratislava : ARCHA, 1993.
- Lévi-Strauss, C.:** *Myšlení přírodních národů*. Praha : Dauphin, 1996.
- Ortega y Gasset, J.:** *Vzbura davov*. Bratislava : Remedium, 1994.
- Patočka, J.:** *Přirozený svět jako filosofický problém*. Praha : Československý spisovatel, 1992.
- Patočka, J.:** *Úvod do fenomenologické filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1993.
- Patočka, J.:** *Tělo, společenství, jazyk, svět*. Praha : OIKOYMENH, 1995.
- Piaget, J.:** *Múdrosť a ilúzie filozofie*. Bratislava : Pravda, 1977.
- Putnam, H. – Rorty, R.:** *Co po metafyzice? : (Hilary Putnam a Richard Rorty o realismu a relativismu)*. Bratislava : Archa, 1997.
- Rádl, E.:** *Útěcha z filosofie*. Olomouc : Votobia, 2000.
- Rorty, R.:** *Filozofia a zrkadlo prírody*. Bratislava : Kalligram, 2000.
- Russell, B.:** *Analýza poznania*. Bratislava : Kalligram, 2003.
- Sartre, J. P.:** *Existencializmus je humanizmus*. Bratislava 1997.
- Sartre, J. P.:** *Cesty k slobode. Vek rozumu*. Bratislava, Slovenský spisovateľ, 1994.

Searle, J. R.: *Myseľ, jazyk, spoločnosť*. Bratislava : Kalligram, 2007.
Searle, J. R.: *Rečové akty*. Bratislava : Kalligram, 2007.
Teilhard de Chardin, P.: *Vesmír a lidstvo*. Praha : Vyšehrad, 1990.
Teilhard de Chardin, P.: *Místo člověka v přírodě : Výbor studií*. Praha : Svoboda-Libertas, 1993.
Weizsäcker, C. F. von: *Ideme v ústrety asketickéj kultúre? : Výber z diela*. Bratislava : Archa, 1995.
Whitehead, A. N.: *Veda a moderný svet*. Bratislava : Pravda, 1989.
Wittgenstein, L.: *Modrá a Hnedá kniha. Přípravné štúdie k Filozofickým skúmaniam*. Bratislava : Kalligram, 2003.
Wittgenstein, L.: *Filozofické skúmania*. Bratislava : Pravda, 1979.

Odporúčaná sekundárna literatúra :

Blecha, I. (ed.): *Svědectví filosofie. Ohlédnutí za 20. stoletím*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2009.
Coreth, E. – Ehlen, P. – Haeffner, G. – Ricken, F.: *Filosofie 20. století*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2006.
Holzhey, H. – Röd, W.: *Filosofie 19. a 20. století II*. Praha: OIKOYMENH 2006.
Thurnher, R. – Röd, W. - Schmidinger, H.: *Filosofie 19. a 20. století III*. Praha : OIKOYMENH 2009.
Leško, V. – Mihina, F.: *Dejiny filozofie*. Bratislava: IRIS 1994.
Leško, V. – Mihina, F.: *Metamorfózy poklasickej filozofie*. Prešov 1994.
Michalovič, P. – Minárik, P.: *Úvod do štrukturalizmu a postštrukturalizmu*. Bratislava: IRIS 1997.
Nida-Rümelin, J.: *Slovník současných filosofů*. Praha: Garamond 2001.
Olšovský, J.: *Slovník filozofických pojmu současnosti*. Praha: ACADEMIA 2005.
Petříček, M.: *Úvod do (současné) filozofie*. Praha: Herrmann a synové 1992.
Störig, H. J.: *Malé dějiny filozofie*. Praha: ZVON 1991.
Vajda, J. a kol.: *Dejiny filozofie III. Filozofia 20. storočia*. FHV VŠPg, Nitra 1994.